

U P R V O M P L A N U

MUZEJ POVIJESNE I KULTURNE BAŠTINE NAŠEG GRADA

Prof.dr Duško Kečkemet

Osnovni oblik muzeološkog sabiranja i izlaganja javnosti povijesne i kulturne baštine obično je gradski ili mjesni muzej. Zatim se razvijaju pokrajinski, pa nacionalni i, konačno, razni specijalizirani muzeji. Split ima devet muzeja i galerija, od kojih je manji dio u boljoj, a veći u lošijoj stambenoj situaciji, ali ni jedan nije već više od četvrt stoljeća prepušten osamljenoj borbi za životni prostor poput Muzeja grada Splita, onoga muzeja koji bi mogao očekivati najviše razumijevanja i pomoći od samih građana, raznih gradskih upravnih tijela, društvenih i privrednih organizacija.

Situacija postaje još kritičnija znade li se da se on nalazi u najljepšoj srednjovjekovnoj splitskoj gradjevini, gotičkoj palači humanističke obitelji Papića koja je istaknuto djelo Jurja Dalmatinca, najvećeg našeg graditelja i kipara u prošlosti.

Muzej je u tu jedinstvenu palaču ušao pošto je u jednom njezinom dijelu održana jubilara izložba

Marka Marulića 1950. godine, ali od tada do danas je, uza sva neprekidna nastojanja na svim mogućim stranama, uspio dobiti samo još dva potpuna stana u palači. Ostale stanove i dalje zauzimaju stanari, tako da je onemogućeno normalno djelovanje muzeja; dapače oni svojom prenapučenošću kritično ugrožavaju samu Papalićevu palaču.

Nemoguće je shvatiti da jedan veliki grad, s bogatom kulturnom tradicijom, koji je nakon oslobođenja uspio sagraditi rekordnu količinu od nekoliko tisuća novih stanova, nije bio u stanju da nađe samo nekoliko stanova kako bi spasio i u punoj vrijednosti predstavio najljepšu svoju gradjevinu i omogućio cjelovito postavljanje muzeja svoje vlastite prošlosti.

Nije potrebno muzejima i prošlosti uopće prilaziti sa strahopoštovanjem, fetišistički. U njima valja vrednovati ono što je zaista vrijedno da preživi zaborav pa da nama i budućim generacijama bude na korist i na užitak.

Možda se nameće pitanje da li je današnjim stanovnicima Splita, od kojih se polovica doselila iz okolice, potrebna spoznaja o pozitivnim tekovinama lokalne prošlosti.

Činjenica je da industrijsko i postindustrijsko društvo svih razvijenih zemalja, pa i socijalističkih, teži sve većoj i gotovo potpunoj urbanizaciji. Život u gradskoj zajednici neminovan je, kako sa svojim pozitivnim, tako i negativnim darovima. A je li gradjanin /u pozitivnom smislu te riječi/ svatko tko stanuje u gradu, ili pak onaj tko posjeduje određenu svijest o tome gradu i o sebi kao integralnom njego-

vom dijelu? Samo ležaj i zadovoljavanje osnovnih fizičkih potreba pruža svako naselje, dok grad mora svojim stanovnicima pružiti mnogo više. Za razliku od običnoga naselja grad svojim novim stanovnicima /onima u njemu rođenima, kao i onima u njemu nastanjenima/ pruža i sve bogatstvo svoje društvene, povijesne, kulturne, umjetničke baštine. Svaki novi građanin postaje dionikom te baštine, ona ga obogaćuje, kultivira i odgaja u njemu ljubav prema tome gradu i složenoj fizionomiji toga grada koju je stekao oblikujući se /ne samo fizički/ stoljećima.

A tu predodžbu razvitka grada, političke i kulturne pozitivne njegove baštine, može građanima najzornije pružiti baš muzej njihova grada. On im je svojim raznolikim materijalima blizak, shvatljiv. Upoznavajući u njemu napredna zbivanja i pozitivna kulturna dostignuća, građani postaju svjesni da oni svojim suvremenim djelatnostima nastavljaju tu povijest, tu baštinu.

Grad bez muzeja svoje prošlosti čovjek je bez rodnog lista, bez djetinjstva, bez prošlosti. Takav čovjek teže nalazi ravnotežu i u sadašnjosti.

Promatrajući tako, a ne tek kolekcionarski ili sentimentalno gradski muzej, možemo uočiti nedostatak takvoga muzeja u Splitu, jednome od najstarijih gradova u našoj zemlji; u gradu koji se može pohvaliti najopširnijom i najbogatijom napisanom svojom povijesti u nas; u gradu koji ima objavljenu najiscrpniju bibliografiju radova i članaka što su o njemu tijekom stoljeća napisani. Jer Muzej grada Splita u Papalićevoj palači nije nego tek dio nužnoga muzeja i zauzima tek dio te lijepa palače. Od bogate i zanimljive obil-

ne materijalima prošlosti grada muzej je do sada bio u stanju da u dvije dvorane prikaže tek razdoblje srednjovjekovne autonomne komune i prvo doba mletačke uprave. Ni početke grada što se razvio iz Dioklecijanove palače; ni predmetima, slikama i dokumentima bogata razdoblja sedamnaestoga i osamnaestoga stoljeća; a pogotovu zanimljivo razdoblje narodnoga preporoda u devetnaestome stoljeću i razvitak Splita u moderan grad do danas - nije bilo moguće prikazati zbog nestašice prostora.

Srećom je u posljednje vrijeme stvar krenula s mrtve točke, pa se ukazuju neke, iako daleke, perspektive.

Ali, nikakve korisne odluke skupštinskih tijela, fondova i odbora ne mogu se očekivati u tome pravcu ne osjete li svi građani Splita nužnost postojanja svojega muzeja i općedruštvenu korist od njega. Ustrojavanjem nove Interesne zajednice za kulturu, koja će omogućiti da odluke i sredstva za kulturne djelatnosti u pravom smislu te riječi budu u rukama svih radnih građana, predstavlja mogućnost da i Muzej grada Splita nadje svoje pravo i dolično mjesto u našoj društvenoj sredini.